

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANULU XLIX.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oseriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicat

Sortaori nefrancați nu se primesc. — Manuscrise nu se retrămit.

Nr. 94.

Duminică, 27 Aprilie (9 Mai).

1886.

Brașov 26 Aprilie 1886.

Nu de mult o fôia ungrăscă, vorbindu despre încassarea dărilor, dicea că dela Valachi nici cu cleștele nu poți scôte dările și că banii mai bine fi bea decât să-i ducă la perceptor. Făcea alusiune la Românii din comitatul Hunedorei.

În adevăr trebuie să știi stau bieții omeni, decât sbirii guvernului au încercat și cu cleștele să adune dările. Și adevă de unde să mai și plătescă contribuabilii, decât perceptorii i-au svântat de totu ce avéu, de tôte mijlocele prin care-și putéu câștiga banii ceruți de perceptor?

E lucru dovedit, că statul ungar e cel mai împovărat cu dări dintre tôte statele europene. Guvernul ungresc a sciut îngrijii, ca poporul să se gârbovescă sub greutatea dărilor, statul să facă meru datorii, și deficitele să sporéască pe fie-care an. Puțin l'a durut capul pe d-lu Tisza cu tôte păpușile sale, ca să facă ceva pentru bunăstarea poporului.

Pôte că vr'unu „patriot” ar puté avé nai-vitatea să ne arate cu cifre, că se găsesc state unde dările sunt și mai mari ca în statul ungar. Și ar puté să vină cu Anglia, cu Franca și cu Germania. Răspunsul ar fi foarte ușor: să dea statul ungar cetățenului său posibilitatea d'a avé veniturile contribuabilului din Anglia, Franca, Germania și din ori-care altu stat înaintat, și atunci lucrul se schimbă. Ce folos că un contribuabil plătesce de pildă o dare de optu florini pe an, și el nu e în puțință d'a câștiga acea sumă peste ceea ce-i trebuie ca să și trăiască, nu numai ca să plătescă darea, nici într'o lună de zile.

Guvernele înțelepte au îngrijit, ca împovărându pe cetățenii statului cu dări, să aibă aceștia și venituri destule de mari, ca astfel să nu simță greutatea sarcinilor publice. Guvernul ungresc din contră a sărăcit poporul cu dările, fără să ia vr'o măsură d'a-i da puțință ca să nu simță grăua povară ce i-a pus'o statul în spinare, l'a sărăcit în unele ținuturi chiar cu premeditare.

Abia se arată noul an bugetar, și perceptorii cu esecutorii și încep să strînge în chingi pe contribuabili. E destul să călătoréască omul pe la tîrguri și Duminică și sârbătorile prin sate ca să se convingă, că se scot la vîndare mai multe lucruri sevestrate pentru dare, decât marfă în șetre.

Cheltuelile nebunesci ale guvernului ungresc, tractarea fără cruțare a contribuabililor, deficitele bugetare din care rezultă contractarea de împrumuturi publice și prin urmare sugrumarea poporului cu sporirea dărilor, exploatarea poporului de elementele cu care guvernul își face trebôrele sale, a ucis orice spirit de întreprindere, a sporit proletariatul și sărăcia ia dimensiuni îngrijitoare. Un mare număr de cetățeni s'au ruinat total și sunt siliți să ia lumea în cap.

Nu de bine și de fericire se deșertă comitatele de populație, apucându calea pribegiei, ci de miseria în care a adus'o réua și nechezuita politică financiară.

Ușor lucru e a sbiera din biuroul unei redacțiuni „patriotice”, că „Valahul” „mai bine bea, decât să se plătescă darea.” Dér nici un „patriot” nu și-a dat osteneța a cerceta adevărata cauză a rului, căci ar fi aflat că desperarea a ajuns la culme, că bietul „Valahul” din acele părți nu numai că n'are ce mai da pentru beutura dér e nevoit să dea jupânului Ișigiu, Șloimă, Baruch și celeilalte sumedenii de exploatare câte 3—4 cupe de mălaiu, ouș ș. a. pentru câte o luminare și pentru câte o mână de sare. Și ce să dea vacii de

cumva o mai are și p'aceea, și perceptorii nu i-au dus pe la tîrg?

Dér când ar fi numai Valahul! „Patrioților” le e rușine să spună că tocmai ai lor sunt cei cari, deși mai puțin explotați, își înecă amarul cu beutura și la urma urmelor își părăsesc căminul, pentru ca să nu se mai întorcă niciodată în acéstă vale a plîngerilor.

În tôte țera resună strigătul desperării, pentru că nu se mai ține sémă de miseria poporului, nu se ține sémă de plîngerile acestuia, numai bani să iasă. Abusurile organelor însărcinate cu îndoparea visteriei sunt considerate ca zel în exercițiul funcțiunii.

La ce sfârșit va duce o asemenea politică financiară destrăbălată, care storce măduva contribuabililor, e tréba celor ce-și închid ochii și-și astupă urechile, ca să nu vedă svêrcolirile și să nu audă țipetele bietului popor. Atâta scim și exemple avem destule, că la bun sfârșit nu va duce.

Din Cis și Transilvania.

De câteva zile se desbate în camera ungrăscă proiectul de lege a glotelor. Ministrul honveților, bravul Fejervary, a făcut o espunere lungă, arătând că glotele se vor concherna numai în casu de răboiu. Cu acesta asigurare însă nu s'au mulțumit cei din opoziție. Thaly din stânga extremă susține, că aici nu-i vorbă de-o instituție a glotelor, ci de-o prelungire a serviciului militar cu 10 ani. În numele partidei sale propune respingerea proiectului. După el a vorbit Pulszky, accentuând că legea glotelor este un progres din punct de vedere democratic, căci prin'insa în adevăr se introduce serviciul militar obligator pentru toți. Se întorce apoi către stânga extremă și apără proiectul și din punct de vedere constituțional. — Atunci o voce din stânga strigă: „Ne voru goni încă din Parlament!” Aceste cuvinte îndemnă pe președintele Pechy să declare, că nu mai sunt acele timpuri ca să se pôtă dice că parlamentul ungresc se va lua la gônă. Bărbații pe cari națiunea îi trimite în parlament voru sci să împedece acesta (Aprobări). Pechy protesteză în fine contra unor asemenea presupuneri. (Aplause îndelungate pe băncile mamelucilor.)

S'a făcut socotelă că Ungaria va trebui să cheltuiască pentru succesiva și gradata echipare a batalionelor glotelor 7 milioane florini odată pentru tôteuna ér pentru ținerea lor în evidență pe fiecare an 230,000 fl. Numai de n'ar costa îndoiu.

S'au prezentat atât parlamentului din Peșta cât și celui din Viena proiectele de lege asupra reînnoirii pactului austro-ungar. Opoziția va propune să se concherna o anchetă mare, care se examineze aceste proiecte.

Cât pentru convenția cu România, „Nemzet” publică un comunicat, în care se dice, că negocierile înainteză încet și greu. Delegații români au prezentat un proiect, în care nu e prevedută nici clausula națiunii celei mai favorizate și se stabilește un termen de denunțare de 6 luni. „Nemzet” dice că România își închipuesce prea mult, decât face asemenea pretențiuni, căci nu ar fi în interesul monarhiei austro-ungare a încheia convenția cu orice preț.

„Pesti Naplo” află că monarhul nostru are de gând a călători în Bosnia și că acéstă călătorie e împreunată cu planul de a se proclama în urma ei anexiunea provinciilor ocupate.

Foile cehice comenteză viu discursul lui Rieger, care cuprinde programa de acțiune a Cehilor. Impresiunea atitudinii de adevărat om de stat a lui Rieger va fi aceea, că densul pășese ca mijlocitor între guvern și poporul cehic, spre a evita un conflict. Organul Cehicilor tineri observă o tăcere rezervată. — În 5 Mai s'a împărțit în cameră proiectul tarifului vamal și alu tractatului vamal și comercial cu Ungaria.

„Egyetértés” despre legea glotelor.

„Egyetértés” dela 5 Mai, vorbindu în articolul său de fond despre proiectul de lege privitor la înființarea glotelor în monarhia austro-ungară, între altele dice:

„Guvernul nici-odată n'a călcat în picioare drepturile și interesele națiunii, cum le calcă acum cabinetul lui Tisza cu ocaziunea legii glotelor. Pe totu Maghiarul apt de a purta arma îl îndatorește la un serviciu până la 42-lea an alu etății. Pe totu Maghiarul îl împarte în armata comună, sub comanda germană și sub mâna unor oficeri, cari pe Unguri îi nrăscu. Legea concede întrebunțarea glotelor și afară de granițele țerei și încă nu numai într'un răboiu defensiv ci și într'unul ofensiv. Elementul puternic viril al națiunii îl pune sub legea austriacă militară din e-vul mediu; sub astfel de lege, care nu cunoșce dreptu, nu cunoșce dreptate, constituția și pe care o administă astfel de bărbați, cari consideră ca virtute și ca a lor datorință de a nutri ura în contra Maghiarilor!

„Și ore, în schimb pentru acesta, ce are să priméască națiunea maghiară? Ori doră va câștiga armată ungrăscă de sine stătătoare? — Nu. Câștiga-va independința honveților și întregirea armărei ei cu tôte armele? Nu. Va câștiga ore partea ungrăscă din armată comanda ungrăscă? Nu. Iși va câștiga ore oficerii într'un număr corespunzător? Se voru institui ore în Ungaria scolele de lipsă pentru creșterea oficerilor într'un număr suficient? Nu. Va pune ore armata jurământu pe constituția și drepturile națiunii? Nu. Ori pe altu tîrm alu dreptului comun și de stat va câștiga națiunea vr'o despăgubire corespunzătoare? Nici vorbă!”

„Pentru ce déră dă cabinetul lui Tisza pe mâna generalilor austriaci cele mai ponderose drepturi și interese ale națiunii? Pentru nimic. Coloman Tisza și guvernul lui nici nu-și mai bat capul cu aceea, ca să întărească drepturile națiunii, și să păzescă demnitatea ei. Provocă la arme un milion de Maghiari — decât așa le place generalilor austriaci, — dér pentru aceea acestu milion de Maghiari nu voru fi alta, decât nisce ostași austriaci sub comandă austriacă, împărțiți fiind în așa dîsa armată comună și mânăți, ca și dobitocele, chiar și afară de granițele țerei.”

„Trebuie fără îndoie să apărăm patria și trebuie să apărăm pe regele, deca sămșese și lucră împreună cu națiunea noastră. Însă încordarea noastră de apărare numai așa pôte se fi puternică și cu efect, decât națiunea nu o face la comanda austriacă, nu o face cu lăpădarea de nemul său...”

„A nimici mai înteu bunăstarea poporului cu dări colosale, după aceea a omori creditul țerei și încordarea în finacele ei prin'risipire fără consciință, și în fine, a face ca tôte națiunea să-și plece capul înaintea caporalilor austriaci: ecă politica lui Tisza.”

SCRILE DILEI.

Din incidentul adunării populare, ținută la svêrcolirile lui Otto Hermann, în Sigetul Marmatiei, mulți deputați dietali, între cari și Ciplea și P. Mihali, au publicat un apel, în care urată că înmânarea a totu felul de plînger în adunarea populară e fără exemplu și tocmai ca amici și susțitori ai dreptului de întrunire și pătioare amintirii deputat condamnă mișcarea manifestată în adunarea populară, ca una ce compromite acel frumos drept. Cei nesciutori se amăgesc și se orbesc prin promisiuni vage și dela nemplinit, poporul se abate dela lucrarea zilnică și dela împlinirea datoriilor sale, și acesta duce la anarchism. De aceea ei fac atentă populația, că direcțiunea amintită e în contra interesului bunului renume alu comitatului, în contra căruia și fără de acesta s'au înprăștiat atâtea șgomote neadeverate. — Suntem curiosi să vedem ce va eși din acéstă luptă.

—x—

O telegramă din Clușu a înprăștiat, cu o bucurie diaboléscă, următoarea scire: „Casierul oficiului de

dare din Turda, Filipescu, una dintre persoanele principale ale Românilor ardeleni și unul din cei mai zelosi apărători ai politicii de pasivitate, s'a anunțat de bună voie la procuratura statului, din Turda, arătându că a defraudat 6000 fl. din banii statului lui încredințați. Cercurile dacoromâne de aci sunt foarte neplăcutu atinse de acestu casu. — Faptul e negreșit regretabil și e tréba procuraturii să afle cauza. Ceea ce nu înțelegem însă e bucuria dușmanilor. Noi nu ne aducem aminte încă de vr'unu asemenea casu la Români, ceea ce e și cauza marei senzațiuni, dér foile unguresci ne aduc în fiecare și casuri de defraudări multu mai mari de câtră ai lor și n'au nici măcar cavalerismul d'a se presenta de bună voie înaintea legii. Rêu e când vedu gunoiul din ochiul altuia și nu și vedu bârna din alu lor.

—x—

Funcționarul de poște Eduard Houchard din Timișoara a dispărut. Cercetându-se cassa, s'a datu de urma mai multor defraudări.

—x—

Țarul a decorat pe ministrul român de războiu, generalul Anghelescu, cu ordinul „Sf. Ana,” suita acestuia făcând a primitu decorațiuni.

—x—

Fișpanul din Cincă-Biserici, Nicolau Perczel, a organizat din 200 membri unu comitetu pregătitoru alu „Kulturegyletului transdanubian,” și a adresat și celorlalți fișpani rugarea, ca să organizeze filiale, ca apoi în Augustu să se facă tâmbălăul definitiv. — Multu avem să mai ridem de fiascurile Kulturegyletiste.

—x—

Ambulanțe militare se voru trimite la veră prin județele României pentru căutarea locuitorilor săteni bolnavi de prin comunele rurale. Pentru acestu scop s'a deschis ministrului de interne unu creditu extraordinaru de 100,000 lei, dice același țiar.

—x—

În Boița, lângă Deva, nisce copii jucându-se în năsipu, au datu de o bogată comoră de monede romane.

—x—

O companie de geniu, dice „Răsboiul,” a pornit la Pantelimonu, ca să continue lucrările fortului d'acolo. O altă companie va începe lucrările la Tunari. „Galații” spun, că prefectura Covurluiu a primitu ordinu din Bucuresci să facă cunoscutu tuturor muncitorilor din acelu județ, că potu găsi de lucru la fortificațiunile Bucurescilor, unde li se oferă 3 lei pe zi de lucru și călătoria pe drumul de feru gratuit.

—x—

În comuna P.-Petri a fostu păruială, a treia zi de Paști, între țărani și gendarmi. Țăranii au aruncat cu petri și cu lemne după gendarmi, cari au fugit în capul satului, fiindu urmăriți de țărani. Gendarmii au împușcat pe doi țărani, unul a fostu greu și altul ușor rănit. S'a pornit cercetare.

—x—

Pentru ridicarea unui monumentu comandantului austriacu Radetzki s'au adresat apeluri și la regimintele armatei comune din Ardealu, Bănatu și Țera ungurescă. Foile unguresci au început să verse focu de atâta „îndrăsnelă” d'a se colecta bani din țările coronei ungare pentru unu feldmareșal austriacu. — Vorba e numai, că nimenea nu le bagă în seamă sbieretele.

—x—

Comerciantul Vucovici din Agramu a fostu condamnat la o amendă de 100 fl., eventualu la 20 zile

arestu, fiindu că, după cum amu mai comunicat, vindea țigarete în formă de cismă și cu inscripțiunea „Zsivio Grzanic,” spre aducere aminte de scena dela 5 Octomvre în dieta croată, când Banului i-a datu Grzanicu o lovitură de picior.

—x—

Comitetul fostului balu filantropicu arangiat în folosul fondului studenților săraci în casu de morbu din Blășiu, voindu a și da raționiu despre reușita balului, roga pe acei stim. domni, cari au primitu liste spre circulațiune a le reînpoia câtu mai în grabă, fie cu orice rezultat.

—x—

Teatru ungurescu. Astă sêră Sâmbătă se va juca „A zsid Kortcs” dramă populară cu cântece în 3 acte de Lukacs S.

Brașov, 8 Mai n. 1886

În 11 și 12 Maiu n. luna curentă se voru judeca procesele „Tribunei” înaintea juriului din Clușiu.

Pentru ca să și încoroneze tôte nechibzuințele cu cari a surprinsu publicul românesc ardeleanu, „Tribuna” în ajunul proceselor sale de presă nu găsește altă temă de tractat, decât ca printre hodogirile sale seci și lipsite de orice serioșitate să insinue „Gazetei” și redactorului ei în mai multe rânduri, că n'ar dori nimic mai ferbinte decât ca să n'ăture cu ajutorul oficioșilor din Clușiu pe directorul „Tribunei” și să facă ca acestu țiar „să nu mai fiă cu puțință.”

Respectăm părerile individuale ale fiecăruia și dicem: cum e omul așa gândește.

Noi nu suntem numai de ați, nici de er, publicul român ne cunoște destul de bine și știe de ce suntem sêu nu capabili; elu va și să și dea judecata și față cu insinuarea de mai sus pe care lăsam s'o califice omenii de omenia.

Ne dore, că amu fostu siliți să răspundem acesteia chiar înaintea proceselor de care e vorba.

De pe valea Someșului mare.

Aprilie 1886.

(Urmare.)

Nu trecu 2 săptămâni dela suspendarea d-lui Lupșai, când marele pașă prin orba-i uneltă impușă cu forța comitatului, protonotariul Panczel, dă ordinu de a se suspenda din oficiu și notarul opidului Rodna v., dl. Zacharie Popu, erăși din simplul motivu, că nu cunoște și că n'a lucrat în limba statului, precum și la presiunea și denunțarea falsă a patrioților renegați de acolo, cari nu pot suferi în mijlocul lor unu notaru sêu altu angajat nemaghiaru. Dl. Zach. Popu a servit ca învêțatoru confesionalu în opidu 16 ani și imediatu după acêsta a depus cu laudă esamenul de calificatiune ca notaru, încă sub fostul districtu alu Năsăudului, și dela acelu timp, adecă de 14 ani, funcționează totu în opidu ca notaru spre mulțumirea populațiunilor din locu și a organelor superioare. Nu s'a amestecat în politică, care e la ordinea zilei pe aci, ci a urmăritu cu consciențioșitate tôte afacerile și a satisfăcutu spre îndestularea tuturor actele și agende sale. În an. 1884 însuși marinosul pașă făcându revisiă în agende notariu din acestu cercu, a lădatu pe numitul espresu, aflându tôte în cea mai deplină ordine spre îndestularea sa amintind

și accentuându în scrisu, că notarul și cunoște chemarea și e aptu pentru oficiu ce-lu ocupă.

Încă pe acelu timp, totu prin unelirile renegaților de pe aci, numitul notaru a fostu foarte înegritu la măriă sa fișpanul, care în urma acestora venise cu scopolu espresu de alu suspenda, dér neavându motivu și vedându că denunțările contra lui au fostu false a amănătu lucrul până în prezentu, când „Kulturegylet-istii” minunații patrioți er' au începutu a scurma și săpa sub numitul alu înegri din nou, ér măriă sa acum dându-le ascultare, ca din chiar seninul a tăiatu crênga de sub picioru-i, a lipsit pe comună de persona cea mai cunoscută de împrejurări și de durerile ei, și a lovit directu familia numerosă a notarului, pentru a cărei creștere acesta și-a jertfitu averea educându 3 fii la școli între străini, dintre cari 2 la universitate.

Barem acêsta ar trebui se o iee în considerare dictaturul mândru, se arete că are inimă, și nu dorește a aduce la sapă de lemn p'unu omu, care a servit 30 de ani, și care și-a implinitu și și cunoște chemarea cum se cuvine. Dér ce e încă și mai îngrozitoru în statutele despre pensionarea notarilor comunali este unu ș. afurisit, care nu concede nici pensionarea acelor notari, cari au fostu suspendați din officii fiă din ori și ce motive. Dêc ar fi comisă careva din aceste 2 victime ale șovinismului vr'o crimă sêu altă abatere, era pedepsă meritată și pe nimeni nu-lu durea, dér așa nevinovăția e evidentă, căci dênșii nici n'au primitu vr'o ordinațiune de-a invêța și lucra în limba ungurescă și totuși așa de barbaru și grozavu sunt loviți.

Până când asta stare abnormală de lucruri? Unde și ce vomu ajunge, și ce voiescu ore dușmanii noștri prin fapte de astea?

Amară ne e viața și cumplite durerile în patria străbună, care o am servit și apărât cu credință vârsându sângele nostru din moși și strămoși în decursul seculilor, ér strigătele și țipetele de durere sêmână celor ce strigă în pustia. Când cugeți la scopolu lor și vedem starea lucrurilor, ne cuprind fiori reci. Și ore n'ar fi nici unu remediu? Nu, căci pe voi ve nimiciră a pismei rătăcite și orba neunire.... aceste prețieri sunt în mare parte și astăzi la ordinea zilei. Prea adeseori se întâmplă că omenii noștri își rod osul și nu-i dore capul că părintele, fratele sêu, consângenu sêu este în agonia morții prin loviturile barbare ce îndură în tôte ziua și pe tôte terenale. Solidaritatea a perit dintre noi, forța rezistenței mai că a secatu, ér prăpastia pieririi e săpată fără scăpare, căci și puținii căți mai cugetă și esplotează tôte mijlocele legale pentru manținerea drepturilor, ce ni se cuvinu, și eliberarea din lanțulu despoticu, strigându și țipându de durere, vedându-ne apropiata nimicire, și implorându ajutorul, conlucrarea și unirea tuturor pentru rezistență și apărare, ne auțim fiindu nici chiar de frații câtră cari se adresază, trebuie să despereze, ér dușmanii pentru a-le paralisa influința aplică contra lor cu sêu fără lege cele mai grozave și nimicitoare lovituri. Dér „dabit deus his quoque finem!!!” Totu în timpul din urmă a fostu suspendat din oficiu și notariul cercualu din St. Iosef Maței Popu, omu care a servit preste 32 de ani.

Prin conlucrarea „patrioților” din Rodna și influința pașei Banffy, ministerul nu a eliberat pașaportu ilustrului botanicu român și membru ordinaru alu Academiei române, D-lui cavaleru Florian Porcius, oprindu-lu prin asta a participa pentru estu timpu la ședințele ordinare anuale ale Academiei. Nu este și acêsta unu abusu de lege și o netrebnică de, cari numai p'aci se pot severi?

FOILETONU.

Mica sburdalnică.

(Noveletă.)

— Am studiat'o, frate, tôte érna, — și în fine m'am conviasu că o iubesc... da, o iubesc la nebuniă... cu o pasiune nedescriptibilă — mai mult încă, o admiru, o ador! Iubirea mea fierbinte a aprinsu și inimioara ei — ea încă mă iubesc. Flacăra amorului, isvorit din o schinteia sacră, îi arde neconținut în ochii ei frumoși, cu cari de atâtea ori m'a fermecat! Ce ochi, ce privire!...

— Așa dér iasca a luat focu, ia sêma să nu te pârlesc.

— Nu glumi ați cu mine, nu-su dispus pentru glume.

— Ei bine! Să vorbim dér serioșu, o iubesc — și te iubesc?

— Da.

— Ai dovești?

— Am.

— Să le aud!

— Convingerea mea — și purtarea ei.

— Prostia ta și cochetăria ei, va să dică.

— Nu și-am spus, că ați n'am dispoziția pentru glume? Mă ofensezi.

— Ferescă Dumneșeu!

— Așadără ascultă-mă.

— Pré bine, cu tôte atențiunea.

— Să ședem, continuă Costică, îndreptându și pașii spre o bancă lungă, ce era aședată sub unu vechiu și crenguros arbore.

Acestu dialog se petrecea între Costică și Valeriu, vechi amici și camarazi de școlă, într'o zi frumoasă de Aprilie pe promenada de jos a Brașovului. Celu dinteu era angajat de bancă, cestu din urmă secretaru (grefier) la tribunalu și nu de multu transferat aci, Costică era d'unu naturelu ușor — amicul sêu din contră serioșu și afundu cugetătoru. Esteriorul lor încă se deosebea: Costică înaltu, la trup subțirelu, tața vioiă, inteligentă, privirea rătăcită; — purta cu predilecțiune jobin (cilindru) și mânși roșietice. — Valeriu era chiar contrariu: de-o statură mică, la trup îndesat, față-i posomorită, ochi mici dér pătrunțtori. Celu dinteu, omul întreprinderilor și alu banului, se vede că este mai superficialu dér cu atât mai îndrăsnu; ér celu d'al doilea era mai aședat, era mai cumpănitoru în vorbe și în fapte, după cum cerea și ocupațiunea lui de om alu legii.

*

Tinerii amici, după ce se aședară pe bancă, rămăseră tăcuți câteva momente. Pe promenada umbra puțină lume, nu-i conturba nimic. Privirea lor rătăcea printre crengile încă neînverșite ale arborilor. Rața caldă a sôrelui de primăveră le escita gândirile, și legănate de unu vântu ușor sburau peste orașu, și se scaldau în undele solare ce aureau vârful maistôsei Têmpu. Dorul lor căuta un punct de repaus.

Să fiă ore cu puțință, ca acești doi amici să aibă același idealu? —

— Am să-ți descoperu astăzi tôte tainele inimii mele, — începe Costică, întrerupându tăcerea — și fără a-ți cere cuvântul de onore, sunt convinsu că te vei auți va rămâne între noi.

— Te îndoiesci de statornicia mea? — îi răspunde Valeriu.

— Nu, dér sunt gelosu de simțirile mele, de idealul meu, și m' vine să credu, că dêcă le-oiu descoperi altuia, le potu pierde.

— Nu și fiă frică, noi nu suntem rivali, nici nu știu de cine și de ce voiesci să-mi vorbești, — îl liniștesce Valeriu.

— Ai dreptate, nu suntem rivali; ascultă dér.

În tòmna trecută, continuă Costică, mă preumblam singuru pe promenada de sus. Era o zi frumoasă ca ați. O zi ce avea să hotărască peste tôte viața mea. Din acea zi potu să dică că trăiescu, până atunci am dormit și am visat numai. Puțină lume se preumbla. Pe o bancă într'unu ocolish ședeau mai multe dame; tôte imi erau cunoscute. La marginea băncii ședeau ea. Când am trecut pe dinaintea lor și le-am salutatu, privirile nôtrec se întâlniră într'unu momentu norocos. Nu mai uit dulcele ei suris ce a sburat de pe buzele-i fragede încăldindu-mi inima. — De atunci ne iubim. Eram ca și fermecat, când m'am apropiat de dênșă, și m'am aședat pe bancă lângă ea. Amu conversat împreună și nu știu cum au trecut aceste momente ferice, căci la despărțire era sêră. I'am strinsu ușor mâna-i mititică și albă. Ea mi-a ripostat încă și acum sêmțu schinteia electrică ce m'a săgetat. Suvenirile și

Cine a mai auzit s'eu v'edut' că fără motiv și basă din chiar senin' numai, să suprimă un' stat' libertatea individuală a unui cetățen' al s'eu, care nu are nici un' obligament' și nici o legătură s'eu funciune care se nu-ierie a se departa, oprindu-l' de a participa la ședințele unei societăți culte, care urmăresce numai știința generală și cultura omeniei? Casuri de aceste nici în China nu se întâmplă.

Tot' în luna ac'asta, și încă și în a 2-a jum'etate, s'ermanii locuitorii din cerc' au fost' siliti, zălogiti și scoși chiar și cu gendarmii, atât cu p'almile cât' și cu tr'asurile pentru a căra și tăia din cele mai periculoase locuri s'elpii pentru linia telegrafică ce se va deschide între Năsăud' și Rodna. Inc'at' am eu cunoscința pozitivă, comunale nu au luat' nici un' obligament' față cu lucrul ce se recere la telegraf, ăr statului nu sunt' datori a presta ajutor' nici concurență în lucruri curate erariale, afară de asta nici legea chiar nu i'ertă ca poporul să fiă silit' a-și face șilele de lucru comunale s'eu vicinal' în acel' timp, când e ocupat' cu lucrurile sale economice și vitale.

Chiar acum însă când s'ermanul plugar' are cel' mai însemnat' lucru, când trebuie să are și să semene pământul pentru a av' nutrem'ntul de lipsă pentru el' și familiă, este silit' a-și mortifica vitele și a-și consuma puținul nutreț' ce i-a mai rămas' pentru ele prin prestarea unor' lucruri, la car' nu e obligat'; a stagna din muncă și a fi între astfel de împrejurări silit' a ajunge la sapă de lemn, la cerșitoria, căci dările de totă natura l'ă îngreun'ză și asupresc', pentru sc'oterea aceloră i se execută și puținul de ce dispune, ăr când ar trebui să 'și agonisescă cele de lipsă il'ă asupresc' cu necasuri de natura celui de mai sus' și alte rele. Vai de noi că rele șile am' ajuns'!

(Va urma).

Raportul senatului scolar',

al' archidiecesei gr.-or. din Sibiu.

Preavenerabil' Sinod' archidieceșan'!

Consistorul archidieceșan' ca senat' scolar' are on'ore a da despre agendele sale în decursul anului 1885 următorul Raport' general':

Partea generală. Activitatea consistorului archidieceșan' ca senat' scolar' în acest' an' mai nimerit' s'ar putea caracteriza de o luptă a consistorului pentru existența școlilor n'ostre confesionale din archidieceșă. Pozițiunea ac'asta dificilă a consistorului o au creat' în timpul din urmă postulatul limbei maghiare ca studiu obligat' în școlile populare. Articolul de lege XVIII din anul' 1879 pretinde dela învățatori cunoscința limbei maghiare în măsură de a-o put' preda în școlă ca obiect' de învățam'nt. Față de ac'astă lege consistorul nu a lipsit' a face dispozițiunile de lipsă și a îndatoră pe învățatori a se cualifica în limba maghiară și a-și procura atestatele prescise de cualificațiune. În executiva citatului articol' de lege însă, care în sine este destul' de îngreunător' pentru învățam'ntul nostru confesional, organele statului, nu numai că au dezvoltat' o rig'ore mare, d'ără au dat' acelei legi o interpretare și mai aspră.

Prin ordinațiunea ministerială din 28 Maiu 1885, nr. 20,301, nu se cere numai a cunosc' învățorii aședat' în posturi dela anul' 1872 înc'oce limba maghiară în măsură de a-o put' preda în școlă, d'ăr se cere, ca însuși învățam'ntul limbei maghiare să se facă în acea limbă; apoi citata ordinațiune mai îndator'ză a se aședa învățatori adjuncți cunoscători de limba maghiară lângă

înv'ătorii aședat' înainte de a. 1872, d'ecă aceștia nu sunt' în stare a proved' învățam'ntul limbei maghiare în școlă.

Consistorul a decis' a cere dela înaltul' minister' revocarea acestor' dispozițiuni, car' îndată după exmiterea lor' aplicându-se în unele comitate cu mare zel' și grăbire au produs' în organele n'ostre bisericesci greutăți la susținerea școlilor și în special' în consistor', îngrijiri pentru viitorul' școlilor n'ostre confesionale, căci acele dispozițiuni restrângătoare, sunt' apte a face apr'ope imposibilă susținerea școlilor n'ostre, d'ecă înaltul' minister' în interesul' dezvoltării învățam'ntului în t'ote direcțiunile nu va ține cont' de împregiurările tuturor' locuitorilor țării.

O altă ordinațiune ministerială (nr. 21.120 din 18 Iulie 1884) atinge tare de apr'ope și deadreptul' autonomia bisericii n'ostre, căci după' acea ordinațiune decisiunile consistoriului privitoare la disciplina învățatorilor întru cât' privesc' amovarea acestora din oficiu au să fie așternute înaltului minister' spre suprarevișione, căci din contră învățorii destituiți prin consistor' vor' fi susținuți în oficiu prin organele administrative ale statului. Obiectul' acesta privind' școlile din intr'ega metropolie și fiind' destiune de ap'erarea autonomiei bisericesci s'a transpus' consistoriului metropolitan' pentru a face pașii de lipsă.

Aceste momente am afla' de bine a le atinge pe scurt' în partea generală a raportului nostru, pentru că ele sunt' apte a caracteriza mai bine situațiunea nefavorabilă, în care au ajuns' școlile n'ostre confesionale și pentru ca și prea veneratul' Sinod' archidieceșan' să aibă ocaziune a se enuncia asupra pașilor de făcut' pentru delăturarea acestei stări nefavorabile.

În celelalte însemn'ăm, că senatul' scolar' a ținut' în anul' 1885 39 ședințe, între car' 36 ordinare și 3 extraordinare.

Dela 1 Iulie 1885 concediat' fiind' asesorul referinte în acest' senat' Anania Tronbițașu din causă de morbu, referada s'a înc'edut' pe cale presidială asesorului onorar' Mateiu Voileanu, care și după m'ortea numelui asesor' ordinar' urmată la 10 Martie a. c. a purtat' acea referat' până astăzi.

Numărul pieselor date în resortul' senatului scolar' în anul' 1885 au fost' 2052, dintre car' 2034 sunt' rezolvite, ăr 18 neresolvite.

(Va urma)

Esamene de cualificațiune în Blașiu.

Esamenile de cualificațiune cu învățorii din archidieceșă gr. cat. a Blașului în acest' an' se vor' ține în următoarele șile: în 8 și 9 Iunie st. n. esamenile scripturistice; ăr în 10, 11, eventual' și în 12, cele verbale și practice. — Înv'ătorii car' voiesc' să fiă admiși la acest' esamen' trebuie să-și înainteze rugarea la Prea Veneratul' consistoriu Metropolitan' și să se prezenteze în pers'ona cel' puțin' până în 7 Iunie a. c. st. n.

La rugare trebuie să alătore fiăcarea următoarele documente: 1. Estras' matricular', 2. Absolutoriul' preparandial'; 3. Atestat' oficial' de conduită din comuna unde a funcționat' ca învățator'.

Ăr cei ce trebuie să depună esamen' de cualificațiune numai din limba maghiară în înțelesul' ordinațiunilor mai nou' ministeriale, aceea să-și aducă și diplomele vechi, ce le posedă.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. al' Gaz. Trans.)

BERLIN' 8 Maiu. — Proiectele de lege bisericesci s'au primit' nemodificate după a doua cetire.

ATENA 8 Maiu. — *Representanții marilor puteri afară de ambasadorul Rusiei și de ambasadorul Franciei au p'ărăs'it' Atena.*

Flota europeană a plecat', numai vaporul' de răboiu turcesc' „Haine“ și o corabiă englesă ancor'ză în portul' Phaleron.

Se crede că Rusia nu va lua parte la o blocadă eventuală.

Vaporul' grecesc' Salaminia a plecat' la Constantinopol' ca să aducă pe ambasadorul grecesc' Conduriotis.

DIVERSE.

Din viața ministrului Pauler. — R'eposatul' ministru Dr. Teodor Pauler s'a n'ăscut' în 9 Aprilie 1816 în Buda. În v'rstă de 16 ani a luat' doctoratul' în filosofie, și patru ani mai târziu doctoratul' în drept' la universitatea din Pesta. În 1838 propune la acea universitate ca suplent' filosofia dreptului, apoi f' numit' profesor' ordinar' la Academia de drept' din Agram' și mai târziu în Raab. A fost' judecator', membru corespondent' al' academiei de științe ungheresci, și în 1858 membru ordinar'. În 1848 f' numit' profesor' ordinar' la Universitatea din Pesta. În anul' următor' f' suspendat' din postul' s'eu, d'ăr și-l' redobândi în 1852. În 1863 ajuns' judex Curiae. În 1871 f' numit' ministru de instrucțiune și în 1872 trec' la justiție. În 1878 ajuns' ărăși ministru de justiție El' a scris' și câteva cărți. — La înmorm'ntarea lui s'au depus' 50 de cor'ne și a luat' parte și monarcul' nostru, care se afla în Pesta. Pentru noi, Românii din Ardeal', mânuarea justiției sub ministrul' Pauler' s'a făcut' nemuritor' prin strămutarea juriului din Sibiu și prin arestările pentru o proclamațiune streină.

Un' călător' de greutate. — Într'o ț' veni la gara din Orleans un' călător' de o grosime fenomenală și luă un' bilet' de clasa a doua pentru Bordeaux. Când sună clopotul' de intrare în vag'one, călătorul' nostru se încercă în deșert' să intre în vre un' cupeu, căci nici o ușe nu era destul' de largă pentru colosul' s'eu; mare hohot' se produse în tot' publicul', când șeful de stație instală pe uriaș' într'un' vagon' de marfă. Pasagerul' cel' voluminos' e în etate numai de 22 ani, cântărește 210 kilograme și are o grosime de peste trei metre.

Protegierea purceilor' — La teatrul' Folies Belleville din Paris, un' comediant' dedea reprezentații cu doi purci mici, care esecuta frumoșe mișcări, băteau toba, spun' v'rstă pers'nelor', aratau pers'ona cea mai amoroasă din societate. La reprezentația de ăr d-na G. se sculă de pe scaunul' s'eu și încep' să strige: În numele umanității, în numele libertății, în numele societății protectore a animalelor' din care fac' parte, v' interdic' să continuați a martirisa pe acest' nenorocit' mititei. Comisarul' de poliție a încheiat' procesul' verbal' și a dat' afară din sală pe ac'astă damă, care după spusa lui exagera peste măsură amorul' s'eu pentru purci.

Editor': Iacob' Mureșianu.

Redactor' responsabil': Dr. Aurel Mureșianu

impresionile acestei ț'le fericite vor' rămân' în tot'deuna neșterse în inima mea, — continuă vorbitorul', cu o voce mai înaltă și entusiasmată. — Din acea ț' calea vieții mele e așternută cu flori și orizontul' cugetărilor mele e impresurat' cu stele lucitoare și zimbitor'.

Merg' voi jos pe ac'astă cale, și n'am altă dorință, decât' luându-o de braț' pe ea, pe care atât' de mult' o iubesc', să percurgem' împreună ac'astă cale frumoșă în desm'rdări și fericiri până la ultima respirațiune, până dincolo de morm'nt'. — Ferice de tine amice, dea Dumneșeu numai să nu te înșeli, d'ise Valeriu intrerup'ndu-l'. — Te asigur', scumpe Valeriu, că din ț'ua aceea, trăiesc' în fericire. Totă ărna mi-am petrecut' de mine cu ea. Tot'deuna a fost' afabilă și cu atențiune către mine. La preâmbulare, în teatru, la patinat', în conveniri și la baluri am' fost' nedespărțit'. Ea era s'orele vieții mele și eu eram umbra ei fidelă, ce o urmăream' pasu de pasu, căci fără ea simțeam că nu mai pot' viețui. Așa m'ă trec' ărna într'o petrecere și plăcere. D'ecă într'o ț' nu o vedeam, eram desperat'. — Acum s'a făcut' primăveră în natură ca și în sufletul' meu. Acum mai mult' ca or' și când doresc' să fiă pentru tot'deuna a mea... Sunt' hotăr'it', să-i d'ic' la cea mai de apr'ope întâlnire, chiar astăzi d'ecă o voi vedea, că ea este idealul' meu, de care nu mă mai pot' despărți totă viața. Voi să pășesc' înaintea ei și să-i d'ic': Lucrețio, angerul' meu, te iubesc' și mă iubesc', d'ă-mi mâna și ț' mi că vr'ă să fi nevasta mea — fi nesc' vorbitorul' cu vocea înmuiată și duiosă.

*

Când Valeriu a auzit' esprimându-se numele Lucreția, a tresărit', peste fața lui posomorită trec' un' nor' greu de cugetări, d'ăr se stăpâni și cu o voce liniștită întrebă pe amicul' s'eu:

— O chiamă Lucreția?
— Da!
— Frumos' nume, nume istoric!
— Ea e și mai frumoșă ca numele ei, e un' anger!
— D'ăr, espresia ta din urmă e cam pré prosaică pentru un' anger', — reflect'ză Valeriu rece.
— Care espresia?
— Să-ți fiă nevastă.
— Apoi trebuie să-i spun' adev'rul' și scopul' meu.
— Angerii nu viețuesc' pe acest' pământ.
— Te rog' nu-ți bate joc' de cele mai sfinte sentimente ale unui amic', n'am presupus' ac'astă despreține, — îi răspunde Costică aspru.

— Te asigur', că-ți respect'z' t'ote pornirile tale poetice și doresc' din inimă ca să-ți ajung' scopul', îi răspunde Valeriu cam silit', apoi continuă: — Să vorbim' d'ăr cu sânge rece, d'ecă-i lucru așa de serios', și mai slăbesce puțin' cu angerul' și s'orele ț'eu, căci deși d'ice poesia, că căsătoriile se l'egă în cer', cojile căsătoriei se m'ancă aici jos pe pământ'. Vorbind' serios' d'ăr, ce voiesc'?

— Să mă căsătoresc.
— Cu un' anger'?

— Da, cu un' anger' r'ățacit' aici pe pământ'; care s'a coborit' din cer' să-m'ă prefac' lumea în raiu.

— Și o chiamă Lucreția?
— Da, Lucreția, nu o cunosc'?

— Lucreția se numesc' mai multe fete, voiam să d'ic' mai mulți angeri, se corege Valeriu ironic.
— Ei, uitasem frate, că tu încă nu cunosc' totă societatea n'ostă. Ea e fiica marelui antreprenor' care locuesce în cetate, strada.....
— Ah, mica sburdalnică! — intrerupe Valeriu pe amicul' s'eu, sărind' de pe scaun', ca și când s'ar fi sp'ariat' de ceva.

— O cunosc' — — îl întrebă Costică, — cu mirare.
— Din auz'. Numai bine am auzit' vorbindu-se de ea, — d'ecă e lucru serios', atunci frate îți — gratulez', căci esci aț' cel' mai fericit' om' în lume, — îi d'ice Valeriu stând față cu el', și apucându-l' de mână, i-o str'ange cu o iritațiune mare, ăr pe buzele sale se zărea un' suris' ascuns' ironic.
— Și de ce o numesc': mica sburdalnică? îl întrebă Costică.

— Un' critic' a d'is' despre angerii lui, Murillo că așa-s' de vioi, de drăgălași, înc'at' nu-i p'ote caracteriza mai potrivit', decât' cu espresia: „sburdalnică“ ș'apoi nu d'ic' tu că ea e anger'?

adauge vorbitorul' cu ăr'care amărăciune. — Și încă o întrebare, — continuă Valeriu serios' și fiescându cu ochii lui ageri pe amicul' s'eu — p'arinti ei, și mai ales' mamă ei scie ceva despre relația v'ostă? Cu învoirea ei ați fost' voi totă ărna, cum d'icea'i tu, nedespărțit'?

(Va urmă.)

Bursa de Viena
din 7 Mai st. n. 1886.

Rentă de aur 4%	103.50	Bonuri croato-slavone	105.20
Rentă de hârtie 5%	95.—	Despăgubire p. dijma de vin	99.75
Imprumutul căilor ferate ungare	152.75	Imprumutul cu premiu ung.	118.75
Amortizarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (1-ma emisiune)	100.10	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	124.30
Amortizarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (2-a emisiune)	127.50	Renta de hârtie austriacă	85.15
Amortizarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (3-a emisiune)	117.25	Renta de arg. austr.	85.25
Bonuri rurale ungare	105.20	Renta de aur austr.	114.75
Bonuri cu cl. de sortare	105.20	Losurile din 1860	139.25
Bonuri rurale Banat-Ti-mișu	105.20	Acțiunile băncel austro-ungare	878.—
Bonuri cu cl. de sortare	105.20	Act. băncel de credit ung.	293.78
Bonuri rurale transilvane	105.20	Act. băncel de credit austr.	288.50
		Argintul — Galbin	—
		Impărătesci	5.94
		Napoleon-d'ori	10.03
		Mărci 100 imp. germ.	61.83
		Londra 10 Livres sterlinge	126.40

Bursa de București.

Cota oficială dela 23 Aprilie st. v. 1886.

Cump.	vënd.	
Renta română (5%)	90 1/2	91 1/2
Renta rom. amort. (5%)	94 1/4	94 1/2
convert. (6%)	89 1/4	89 1/2
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	32	33 1/2
Credit fonc. rural (7%)	103	103
" " " (5%)	86	87
" " " (7%)	99	100
" " " (6%)	91	92
" " " (5%)	81 1/2	82 1/2
Banca națională a României 500 Lei	1030	1040
Ac. de asig. Dacia-Rom.	285	290
" " " Națională	235	240
Aur contra bilete de bancă	14	15
Bancnote austriace contra aur.	2.01	2.02

Cea mai bună
Hârtie de țigarrete
este veritabilul
LE HOUBLON
fabricată franceză
de **GAWLEY & HENRY, în PARIS**
A se feri de imitațiune.

Acestă hârtie se recomandă cu căldură din partea domnilor Dr. J. J. Pohl, D. E. Lud-wig, D. M. Lippmann profesori de chimie la universitatea din Viena, pentru curățenia sa absolută și pentru-că nu are în consistența sa nici o maeură stricătoasă.

Umplutură prospetă
din anul 1886
de
Ape minerale
indigene și streine, precum și un mare depozit de Parfumeria și Specialități recomandă
Farmacia „La biserică albă”
a lui
Franciscu Kellemen
Brașov.

Hotel „Europa”
BRAȘOV
în cetate, Strada Vămii Nr. 11.
clădire nouă din anul 1885, înzestrată cu totu comfortul.
Restaurațiune și hală de bere.
Omnibusul hotelului la gară.
Unicul hotel
comfortabil din cetate în apropierea pieței.
R. BARTHA.

De închiriat.
In casa din Têrgul grâului Nr. 559 sunt 2 odăi frumoșe și luminose, în cari acuma se află o cancelaria advocațială, precum și încă alte 2 odăi și bucătăria dela Sft. Mihai de închiriat. Aceste locuințe au intrări separate. Informațiuni la proprietarul Domnul Iosif Vasady.

Abonamente la Gazeta Transilvaniei
se pot face cu începerea dela 1 și 15 ale fiecărei luni, mai ușor prin mandate postale.
Adresele ne rugăm a ni se trimite exact arătându-se și posta ultimă.

PREȚUL ABONAMENTULUI ESTE:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni	3 fl. —
„ șese luni	6 fl. —
„ un an	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

pe trei luni	10 franci
„ șese luni	20 „
„ un an	40 „

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.”

Avis d-loru abonați!
Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primitu țiarul nostru până acuma.
Domnii ce se abonează din nou să binevoiască a scrie adresa lămurit și să arate și posta ultimă.
ADMINISTR. „GAZ. TRANS.”

(12—15)

Dictionar germano-român
de **Theochar Alexi**
in 8° c^a 320 pagini, prin urmare îndoită atât de mare ca edițiunea primă. Prețulu fl. 1.50 seu 3 lei 50 b. de esemplar.

A APĂRUTU
și se poate procura prin toate librăriile precum și la
Tipografia ALEXI
Brașov.

Tipografia ALEXI Brașov.